

MARIJA ŠERCER

JULES

MARTIN IZ ZAGREBA MARTIN U ZAGREB

IZ POVIJESTI ZAGREBAČKIH CEHOVA

MARTIN IZ ZAGREBA MARTIN U ZAGREB

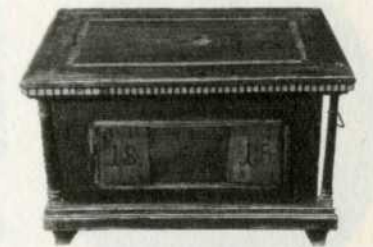
IZ POVIJESTI ZAGREBAČKIH CEHOVA

Zagreb se do 1850. godine dijelio na tri upravna područja. U jurisdikciji Stolnoga kaptola zagrebačkoga bili su Nova Ves, Kaptol, Opatovina, Dolac, istočna strana Tkalčičeve ulice (nekad Potok), Skalinska ulica, gornji dio Bakačeve ulice i Pod zidom. Pod jurisdikcijom zagrebačkoga biskupa bili su stanovnici Vlačke ulice. Slobodni i kraljevski grad razvijao je na brdu Gradecu i okolnim predgrađima, a povlastice je dobio 1242. godine od kralja Bele IV.

Kao i svi srednjovjekovni gradovi, Zagreb je bio naseljen žiteljima različitoga etničkoga podrijetla. Uz Hrvate bilo je tu Nijemaca, Talijana, Francuza i Mađara. U 14. stoljeću pojavljuju se prve bratovštine na području Gradeca. U njima su se članovi okupljali po etničkoj i strukovnoj pripadnosti. Hrvatska bratovština spominje se u povijesnim izvorima 1355, njemačka 1357, a bratovština Latina 1384. godine. Bratovština postolara navodi se u jednoj ispravi 1377, mesara 1387, kolara 1444, a remenara 1462. godine.

Neke ulice, odnosno predgrađa, dobivaju imena prema pojedinim vrstama obrta. Postolari su, primjerice, stanovali uz desnu obalu potoka Medveščaka, uz sjeverni rub današnjeg Jelačićeva trga, a kako su po narodnosti većinom bili Nijemci, njihovo se naselje zvalo Njemačka ili Šoštarska ves. Lončari su stanovali uz potok Ilica, pa se taj dio grada u 15. stoljeću nazivao naseljem lončara. Gradska uprava dopustila je mesarima da se nasele uz zapadni rub Gradeca, koji se još i danas zove Mesnička ulica.

U 15. stoljeću obrtnici su se u nas počeli udruživati u cehove. To su strukovne organizacije u koje su se okupljali obrtnici istih ili različitih struka. Pojavljuju se na onom stupnju gospodarskog razvoja kad organizirane gradske zajednice traže redovitu opskrbu dovoljnom količinom kvalitetne robe. Obrtnici su udruživanjem stjecali bolje i sigurnije uvjete života. Ostarjelim, bolesnim i siromašnim članovima pružala se pomoć, a umrlima se priređivao dostojan ispraćaj. Cehovsku organizaciju prenijeli su iz Njemačke doseljeni Nijemci. U vrijeme kada su cehovi u zapadnoj Evropi u zalazu, oni se šire po zemljama Ugarske te u Hrvatskoj i Slavoniji.

ŠKRNJA MESARSKOG CEHA

Ideja i uvodni tekst:

MARIJA ŠERCER

Scenarij i crtež:

JULIO RADILOVIĆ-JULES

Upis teksta:

ZDENKA RADILOVIĆ

Likovna oprema:

JULIO RADILOVIĆ-JULES

Tisak:

»ZAGREB« — Samobor

Cehove je osnivala nadležna vlast ili vladar. Na području Gradeca ceh osniva gradska uprava na čelu sa sućem i senatorima. Cehovi poslije dodjele gradskih povlastica nastoje pribaviti privilegijalnu potvrdu vladara, koja ima veću pravnu moć. Na području Kaptola cehove osniva kaptolska vlast u svojstvu zemaljskog gospodara.

Na zagrebačkom području prvi cehovi osnovani su na Gradecu. Godine 1447. gradska uprava dodijelila je povlastice **krojačima**. Za boravka kralja Matije Korvina u Zagrebu 1466. godine dodijeljene su cehovske privilegije **postolarima** te cehu **krznara, uzdara i remenara**. Kada su se potomjima pridružili **sedlari**, kralj im je prilikom ponovnoga boravka u Gradecu 1480. godine potvrdio već stečene privilegije. Početkom 16. stoljeća, točnije 1519. godine, kralj Ludovik II izdao je privilegije **zlatarima**, a 1521. godine **ostrugarima, bravarima, kovačima i mačarima**. U prvoj polovici stoljeća **mesari** su dobili povlastice od gradske uprave, koje su nestale u vrijeme provala četa Ulama bega, pa ih je ona iznova potvrdila 1567. godine. Gradska uprava je 1617. godine osnovala ceh neobičnog sastava u koji su se udružili **čizmari, brijači, ljekarnici i staklari**. U trećem desetljeću 17. stoljeća zlatari su se pridružili kovačima, bravarima i mačarima. Godine 1644. gradska uprava dala je pravila cehu **gumbara**, a privilegije su od kralja Ferdinanda III dobili 1646. godine. Ceh **tkalaca** spominje se 1698. godine. Ne zna se tko ga je i kada osnovao. Iste, 1698. godine osnovan je ceh **trgovaca**, kojemu je privilegije dodijelio Leopold I. Taj ceh, zbog protivljenja ostalih gradečkih cehova, nikada nije djelovao kao udruženje.

Ceh osnovan 1617. godine raspao se u 18. stoljeću. Čizmari su 1712. dobili privilegije od Karla VI, a staklari su se pridružili **stolarima, tokarima i orguljarima**, kojima je privilegije dodijelila Marija Terezija 1741. godine. Iste godine gradska uprava potvrdila je pravila cehu **graditelja, klesara i tesara**, koji su privilegije dobili 1742. Kraljica Marija Terezija dodijelila je još privilegije 1748. godine cehu **klobučara**, 1768. cehu **tkalaca**, a 1779. cehu **brijača, kirurga (ranarnika), kupeljnika i vlasuljara**. Početkom 19. stoljeća (1804) **krznari** su se odijelili od remenara i sedlara. Godine 1818. privilegije je dobio udruženi ceh **mlinara, pekara i sapunara**. Pekari su se osamostalili 1825. godine. **Trgovci** su napokon osnovali svoje udruženje (gremij) 1835. godine.

Na Kaptolu je 1627. godine osnovan ceh **postolara**. Godine 1632. nastao je udruženi ceh **sedlara, remenara, bravara i mačara**. Njima su se ubrzo pridružili **krznari**, a 1665. **kovači i zlatari**. Ceh je dobio ime Veliki kaptolski ceh. Godine 1663. osnovan je **čizmarski**, 1667. **krojački**, a 1675. **gumbarški ceh**. Biskup Maksimilijan Vrhovec dopustio je 1792. godine obrtnicima koji su stanovali na području njegove jurisdikcije, u Vlaškoj ulici, da se mogu udruživati u kaptolske cehove. Godine 1819. osnovan je ceh **stolara, tokara, staklara i bravara**.

PEČATNJAK CEHA MLINARA

ŠKRINJA CEHA TRGOVACA

U 19. stoljeću postojala su tri ceha udruženih kaptolskih i gradečkih obrtnika te onih s područja pod jurisdikcijom zagrebačkog biskupa. Bio je to ceh **tkalaca**, kojemu je 1840. godine Ferdinand I (V) dodijelio privilegije, zatim ceh **opanačara**, utemeljen 1844, i ceh **kožara i štavilaca**, kojemu su privilegije dodijeljene 1846. godine. Godine 1853. međusobnim ugovorom udružili su se u zajednički ceh kaptolski i gradečki gumbari.

Od osnutka cehova do njihova ukinuća 1872. godine evidentirano je na području Zagreba 28 cehova. Na području Gradeca održalo se 14 cehova, na području Kaptola pet cehova, te četiri ceha udruženih obrtnika s područja biskupa, Kaptola i Gradeca. Do 1872. godine na području Zagreba postojala su 22 ceha i jedno trgovačko udruženje.

Privilegije su bile temeljni zakon po kojemu su se ravnali svi članovi ceha, majstori, kalfe i šegrti. Već u prvim privilegijama iz 15. stoljeća susrećemo propise koji su vrijedili do uvođenja Općega cehovskog reda 1813. godine. Cehom je upravljao **starješina ceha**, izabran na godinu dana. (Tek uvođenjem službe cehovskog komesara, krajem 17. i početkom 18. stoljeća, cehovski starješina gubi djelomično svoju vlast.) Nitko izvan ceha nije smio voditi obrt, a djeca iz nezakonitih brakova nisu se smjela primati u ceh. Svi članovi ceha morali su biti rimokatoličke vjere. U ceh su se primale samo osobe koje bi podnijele dokaze o svojoj vještini, uplatile odgovarajuću majstorsku taksu i priredile objed za članove ceha. U stručnim poslovima članovima ceha nije smio suditi gradski sud.

Cehovska organizacija djelovala je putem cehovskih skupština. One su se, prema najstarijim privilegijama, održavale jedanput mjesečno, a kasnije četiri puta godišnje. Ceh se sastajao na blagdan sveca zaštitnika, a u 19. stoljeću na godišnjicu dodjele privilegija. Članovi ceha okupljali su se u kući cehovskog starješine, uz otvorenu cehovsku škrinju. Cehmeštar je podnosio račune za proteklu godinu. Ako bi ih skup prihvatio, pristupalo se izboru novih cehovskih poglavara. Od druge polovice 18. stoljeća izbor se odvijao na propisani način. Uz dosadašnjeg cehmeštra predlagala su se još dvojica majstora, između kojih se odabirao onaj s najvećim brojem glasova. Izbori ostalih starješina obavljali su se na isti način. Osim cehovskog starješine, birao se otacmeštar, mladi cehmeštar, bijarmeštar i cehovski sluga.

Cehovski starješina bio je redovito stariji i ugledniji majstor. Nadzirao je kvalitetu cehovskih proizvoda na sajmovima i na dnevnom trgu, vodio je poslove i račune, a do uključivanja cehovskog komesara u cehovsku organizaciju bio je i posrednik između ceha i gradske uprave. **Otacmeštar** je nadzirao kalfe i u njegovoj kući se najčešće nalazilo njihovo konačište. **Mladi cehmeštar** bio je najmlađi među majstorima. Brinuo se o redu i miru na sajmovima ili na sastancima, prijavljivao je prijestupnike, brinuo se o bolesnim majstorima i kalfama te o cehovskom oltaru. **Bijarmeštar** je nad-

PEČATNJAK CEHA KLOBUČARA

zirao kalfe i pozivao na sastanke »bijaruše«. Neki cehovi birali su još i **cehovskog slugu**. Kako su službe bijarmeštra i cehovskog slugu bile naporne, one su se mogle, prilikom izbora, otkupiti novcem.

Na glavnoj godišnjoj skupštini čitale su se privilegije, da bi se propisi članovima što bolje usjekli u pamćenje. Na sastancima koji su se održavali svakog trećeg mjeseca uplaćivale su se cehovske pristojbe, primali su se i oslobađali šegrta, rješavali sporovi i određivale kazne. Na cehovske sastanke morali su jedanput godišnje doći, radi uplate cehovskih pristojbi, takozvani ladanjski majstori, koji su stanovali u zagrebačkoj okolici.

Okupljanje ceha obavljalo se uz otvorenu **cehovsku škrinju**. Ona je, vjerojatno, najstariji predmet vezan uz ceh. Uvedena je iz praktičnih razloga jer je služila kao blagajna i kao spremnica cehovskih isprava i predmeta. Ona se s vremenom iz jednostavnog sanduka razvila u škrinju s poklopcem u obliku krovišta, pod kojim se skrivala brava sa dva ili tri ključa. Ključevi su se obično nalazili kod cehmeštra, podcehmeštra i cehovskog komesara. Oblikom je škrinja podsjećala na kuću, pa je stoga postala simbolom ceha, koji je majstorima značio dom, utočište i materijalnu sigurnost. Blagajna izrađena u obliku jednostavne škrinjice, nalazila se uz unutrašnju, bočnu stijenku. Cehovska »ladica« čuvala se u kući cehovskog starješine, a poslije izbora novog cehmeštra, nosila se u novi dom. S obzirom na trošnost drvene građe, među cehovskim škrinjama nema starije od 17. stoljeća.

U škrinji se čuvao i **cehovski pečatnjak**. Izrađen je od srebra ili od mjedi, a na pečatnoj pločici ugravirani su znakovi odgovarajućeg obrta. Škare sa šilom i glačalom najčešće su oznake krojača. Znakovi postolarskog obrta su cipele probodne strelicom i čizme. Mesara označuje volovska glava, tkalce čunak, stolare, tokare, staklare i orguljare alati odgovarajućih obrta. Kalež je znak zlatara, potkova kovača, brava ili ključ bravara, mač ili sablja brusača sječiva, a pištolj je znak puškara. Ponekad su na pečatnjacima likovi svetaca zaštitnika. Na pečatnjaku kirurga (brijača) nalaze se likovi Sv. Fabijana i Sv. Sebastijana, a na pečatnjaku mlinara prikazan je Sv. Nikola. Najstariji zagrebački pečatnjaci potječu iz 17. stoljeća.

Za pozivanje na sastanke i za prenošenje poruke služila je **cehovska tablica**. Ona je bila službeni znak ceha. Nosila se obješena o ruci ili »o persih« kako kaže natpis na tablici Velikog kaptolskoga ceha. To je najstarija cehovska tablica, izrađena u obliku baroknog štita 1665. godine. Mlađe tablice imaju oblik ovalne ili srcaste kutije u koje su se ulagale pismene poruke.

Cehovski cimeri bili su obješeni na kući otacmeštra odnosno na mjestu gdje se nalazilo konačište kalfi. Njihovi su znakovi zorno upućivali zainteresirane jesu li prispjeli na pravo mjesto.

ŠKRINJA KAPTOLSKOG CEHA
STOLARA, BRAVARA, TOKARA
I STAKLARA

PEČATNJAK CEHA KIRURGA

Cehovi su redovito voditi **poslovne knjige**, protokole u koje su bilježili prihode i rashode. Vodili su zapisnike cehovskih sastanaka, popisivali su primljene i oslobođene šegrte, a ponekad su u njih prepisivali dokumente važne za ceh.

U 17. stoljeću gradečki cehovi »vcenjaju« (primaju u nauk) **šegrte** (zvali su ih još inaš ili navučalnik) na tri, četiri pa čak i pet godina, uz uplatu određene pristojbe. Prilikom oslobađanja, majstor je ponekad davao šegrta odijelo, čizme i šešir (klobuk). Kod kaptolskih cehova šegrt koji još nije navršio 20 godina naukovao je tri godine, a oni koji su bili stariji od te dobi naukovali su dvije i pol godine. Oni šegrti koji su plaćali za svoje naukovanje sklapali su sa svojim majstorom zaseban ugovor. U privilegije 18. stoljeća uneseno je vrijeme naukovanja šegrta. U 19. stoljeću vrijeme naukovanja određuje se Općim cehovskim redom iz 1813. godine. Naukovanje šegrta u pekarskog, stolarskog, užarskog, licitarskog i lončarskog majstora trajalo je dvije godine. Šegrt je u krznara, zlatara, klesara, kočara i urara naukovao četiri godine, a kod ostalih obrta tri godine. Do početka 19. stoljeća šegrti su krsnim listom dokazivali svoje zakonito podrijetlo i da su rimokatoličke vjere. Godine 1802. Ugarsko namjesničko vijeće dopustilo je primanje u ceh nezakonite djece. Od 1813. godine u ceh su se mogli primati ljudi različite vjeroispovijesti. Podložnik (kmet) morao je donijeti otpusni list svoga zemaljskog gospodara. Šegrti koji su dovršili naukovanje plaćali su propisanu taksu, dobijali su naukovni list i polazili na trogodišnje »vandranje«. Prije polaska primali su ih među kalfe.

Svi zagrebački cehovi imali su udruženja kalfi. **Kalfe** su zvali još djetićima ili mladencima. Starješine su im bili otacmeštar i bijarmeštar po odabiru majstora, a između sebe birali su svoga starješinu dekana. Sastanke su održavali uz »ladicu« čiji se ključ nalazio kod bijarmeštra. Pozivanje djetića obavljalo se tako da se morao »pustiti ključ po djetićeh«. Kalfe su po uzoru na majstore, imali pravila i škrinju. Osobiti predmet bio je kositreni vrč (kanta) koji je služio kod ispijanja čaše bratimstva. Pravila su kalfama izdavali majstori, pa su i pisana tako da koriste njihovim interesima. Većina sačuvanih pravila potječu iz 17. stoljeća, a pisana su hrvatskim jezikom što dokazuje da je obrtnički podmladak bio domaćeg, hrvatskog podrijetla. Prema podacima koja pravila sadrže, može se rekonstruirati način života, radno vrijeme, plaća, običaji i ponašanje kalfi. Propisi ovih pravila vrijedili su u ponešto izmijenjenom obliku sve do ukinuća cehova 1872. godine. To dokazuje prijepis pravila djetića kaptolskog čizmarskog ceha iz 1674. godine. Prepisao ih je 1870. godine čizmarski kalfa Petar Sovina pod nazivom Djetićki zakon, dodavši kod nekih članaka »sad toga neima«.

Primanje šegrta među djetiće odvijalo se uz poseban obred. Otacmeštar bi poslao dva djetića po oslobođenog šegrta. Oni bi zapitali njegovog majstora: »Hoćete li ga V(aša) M(ilsti) dobre vole odpustiti k naši pošteni ladici?« Kada

TABLICA KAPTOLSKOG
POSTOLARSKOG CEHA

bi šegrt došao »među svoju dragu braću« dekan bi ga pitao da li se doista oslobodio odnosno, da li ima svjedoke? Kada bi šegrt to dokazao, dekan bi ga zapitao: »Moj brate znate li ščim ste dužni?« Šegrt bi tada dao »taršpohar« (čaša bračimstva) tj. častio bi vinom, kruhom i pečenjem. Potom bi platio pristojbe za upis u knjige. Otacmeštar, dekan i ostali djetići rukovali bi se s njim, a otacmeštar bi mu odredio mjesto za stolom među djetićima.

»Vandranje« je za kalfu zapravo bilo stručno usavršavanje. Ono je ovisilo o samom kalfi, njegovoj nadarenosti, osobnim odlikama, bistrini i inteligenciji, daru za jezike i njegovoj fizičkoj kondiciji. Naime, uvjeti takovog putovanja u 17, 18. i 19. stoljeću nisu bili osobito povoljni. Kalfe su na tim putovanjima dobivali potvrde o radu. Na njima su često prikazi gradova u kojima je djetić radio. Na nekim potvrđama susreću se likovi djetića koji glume bezbrižnost i vedrinu. Pravi lik djetića prepoznajemo na potvrdi o radu osječkih krojačkih majstora. Malena figura pogrbljenog djetića kreće prema gradu oslanjajući se lijevom rukom na štap, dok desnom rukom drži zavežljaj prebačen preko ramena.

Od 1816. godine uvedene su, radi bolje kontrole, putne knjižice. Uz potvrde majstora o vremenu provedenome na radu, njih su potvrđivale i policijske vlasti. Žigovi mjesnih poglavarstava otisnuti u »wanderbuchima« najbolje govore o udaljenostima koja su djetići morali prevaljivati. Najčešći pravci bili su Varaždin, Ptuj, Maribor, Graz, Bratislava, Komoran, Stolni Biograd, Osijek, Vinkovci, Zagreb. Neki su odlazili prema Velikoj Kanjiži, Kapošvaru, Pečuhu, Mohaču, Subotici, Novom Sadu, pa su se preko Sremske Mitrovice, Broda i Petrinje vraćali u Zagreb. Rijetki su među njima kao primjerice krojački kalfa Ivan Bogadi, odlazili u udaljenije zemlje sjeverne i zapadne Europe.

Došavši u grad »vandraški« ili »putni« djetić morao se najprije javiti otacmeštru, kod kojega se obično nalazilo konačište. Podatke o »dovandranom« djetiću daju vrlo slikovita Pravila srebrnarskih, cestarskih (brusačkih), špoljarskih (bravarskih) i kovačkih djetića iz 1639. godine. Kada djetić prvi put dođe u »varaš«, mora pitati za kuću otacmeštra. »Ako bi svoje fele meštra videl u štacunu delajuć« dužan mu se je pokloniti i pitati da li je majstor ili djetić? Ako je majstor, mora ga zamoliti da mu dade šegrtu koji će ga odvesti otacmeštru. »Kada mu inaša da, dužan je zahvaliti i službu svoju preporučiti.« Došavši k otacmeštru, djetić »dužan se je pokloniti i dužan je od meštrov onoga varaša od kud je došel službu i dober dan povedati« i zamoliti da se smije zadržati sat-dva. Otacmeštar će pozvati dekana i zapitati ga ima li gdje posla za petnaest dana. Dekan će poslati dva djetića da potraže mjesto kod majstora. Za to vrijeme dekan će ispitati djetića iz kojeg je mjesta došao, da li je svoje godine pošteno odslužio, kod kojeg je majstora radio i da li ga je majstor oslobodio pred »plemenitim« cehom ili

REČATNJAK GRADEČKOG
ROSTOLARSKOG CEHA

nije. Naime, djetić koji bi izučio kod »fušera« (majstora koji ne radi u cehu) nije mogao dobiti posao kod cehovskog majstora. Ako bi ga i dobio, bilo je to samo privremeno, dok ne »dovandra« cehovski djetić. Kada bi djetići našli posao, vraćali bi se po došljaka. Djetić bi tada zahvalio na »stanu« otacmeštru i materi. Došavši k majstoru, djetići bi mu pokazali novoga pomoćnika i zamolili ga »... da mu daste takovu postelju na kojoj ne umre ni od zime ni od vrućine i da mu daste takov vilahen zkem more prejt i da se detič ne preteže dulje nego je vilahen dug, ako mu noge ozebu da ne krivi nas, hoćemo pako njega tako zdrava i friška od V(aše) M(ilsti) potribuvati na petinadeste dan kakvoga smo v(aši) pl(emenitosti) simo dopeljali.«

Na Kaptolu je radno vrijeme čizmarskog djetića bilo od tri sata ujutro do devet sati navečer. Ako bi majstor imao kakav hitan posao mogao je zamoliti djetića da mu pomogne »do pol i čez pol noći.« Djetić je bio dužan podučavati šegrtu u obrtu a po potrebi smio ga je i kažnjavati. Šegrt pak »dužan bude detiću postelju načiniti, njega izuti i čizme osnažiti.« Ako djetić ne bi noćio u kući svoga gospodara, šegrtu je bio dužan dati pintu vina ili novac u istoj vrijednosti. Prema pravilima gumbarških djetića, šegrt je morao djetiću »vsaki večer pozteliu napraviti i vsaku zobotu noge umiti.«

Djetić je postajao članom domaćinstva. On je ručao i večerao s obitelji majstora, a kada ne bi bilo šegrtu, morao je »stolnjak na stol prestreti i tanjere deti.« Ako bi djetić svojom krivnjom zakasnio na objed ili na večeru izgubio je pravo na te obroke. Djetić nije smio ometati kućni mir svojim izlascima i bilo mu je zabranjeno galamiti i lupati na vratima poslije devet sati navečer. Morao se pokoravati majstoru i »njegovom hišnom tovarušu« (gospodarici). Ako bi »kakvu karku iliti svađu i larmu činil« u gospodarevoj obitelji »ali koga upljuval ali izbil« majstor ga je kaznio i osim toga tužio dekanu. Kalfe nisu smjele prenašati ono što su u kući čuli, niti su smjeli ogovarati članove obitelji. Takav bi djetić bio prognan i majstori ga pod prijetnjom globe nisu smjeli primati u zanat. Djetić nije ulicom smio hodati bos ni gologlav, nije se smio igrati sa šegrtom, nije se smio kartati ili kockati, družiti se s nepoštenim ženama, psovati, tući se, pijan hodati ulicom i vikati.

Djetić se morao brinuti za robu svoga majstora osobito u vrijeme sajmov. Ako bi što zagubio »dužan bude svojum možnum gospodara svoga kvar naplatiti.« U vrijeme majstorove odsutnosti djetić preuzima narudžbe i izrađuje proizvode. Vrijeme za izradu pojedinih proizvoda propisano je također pravilima. Jedan radni dan morao je dostajati za izradu dva para čizama od prešivene kože. Tri para čizama od tek skrojene neprešivene kože morao je izraditi za dva dana. Dva para papuča i dvije navlake za noge (mestve) morao je izraditi za jedan dan. U istom vremenu morao je izraditi tri para cipela. Djetiću koji je uspješno izvršio poslove u propisanom roku, plaćalo se na tjedan sedam groša, a »pro-

REČATNJAK KAPTOLSKOG
GUMBARSKOG CEHA

birušu pako pet groši.« Posao koji nije obavljen na zadovoljavajući način plaćao se prema zasluži. Sve pogreške koje bi učinio na robu majstora, djetić je morao nadoknaditi iz vlastitog džepa. Neispravnu robu koju je izradio od svoga materijala nije smio prodavati u gospodarovoj kući. Ako djetić poslije devet sati navečer promijeni kožu (na cipeli ili čizmama) ili »do polovice potplat s gospodarovemi kerpami potkerpa, a to pri gospodarovoj sveći«, dobiva od ukupne svote svaki »treći novac«. Ako krpa sa svojim materijalom pripada mu polovica iznosa. Na sajmovima djetić mora prvo prodavati robu svoga gospodara, a tek nakon toga smije ponuditi svoju robu. Djetići za božićni, uskršnji i »trojački« tjedan nisu primali plaću, a u tjednima u kojima su se našla dva, pa čak i tri blagdana, primali su pola plaće. U 17. stoljeću djetići su smjeli jedan dan u mjesecu raditi za sebe o gospodarovoj hrani. Taj običaj je kasnije prestao.

Djetić koji je želio nastaviti »vandranje« morao je svoj odlazak najaviti petnaest dana ranije da bi majstor mogao sebi priskrbiti drugoga djetića. Po isteku propisanog roka »vzemši od gospodara svoga dugovanje i torbicu njemu pokazavši« mogao je slobodno otići. Ako bi mu majstor ostao dužan, djetić je mogao tražiti da mu plati u robu.

Ako bi se djetić teže razbolio, uz njega su po noći bdjela dva djetića, a po danu njegovala ga je majstorova obitelj. U slučaju da nije imao sredstava, troškovi liječenja podmirivali su se iz djetićke škrinje. Po ozdravljenju, djetić je taj dug morao namiriti. Ako bi djetić umro, troškove sprovoda i mise koja se imala služiti za njegovu dušu, podmirivali su iz djetićke »ladice«. Bilo je obvezno da »djetići svi k materi zemli moraju ga sprovoditi.« Ako bi djetić ostavio imetak, a umro bi bez oporuke, tada bi se pod nadzorom otacmeštra izvršio popis i dioba ostavine na tri dijela, za crkvu, rodbinu i za siromahe. Ako djetić ne bi imao rodbine, tada bi taj dio pripao djetićkoj škrinji.

Među cehovskim ispravama sačuvana je neugledna ceduljica iz 1867. godine s popisom imetka čizmarskog djetića Franje Lončarića. On se sastojao od kovčega, rubače, gaća, ručnika, dva kaputa, kaputa hlača, obrezače, ogledala, čekića, bijelih hlača, malog ogledala i čaše, drvenih kliješta, dva šala i dvójih željeznih kliješta. Na kraju popis završava: »škatula zmeštrijom, jedna ladica mekanog derva, batina terstike.«

Prema Pravilima kaptolskog čizmarskog ceha svaki djetić mora izvršavati vjerske obveze i na »svetečni dan ako zevsema ne bi imel kakovu posel, zbog kojega ne bi mogel pojti, mora k prodeštvu pojti.« Ako propusti propovijed platit će globu u iznosu tjedne plaće. Gradečki cehovi okupljali su se u Župnoj crkvi Sv. Marka. U njoj se sve do 70-ih godina 19. stoljeća nalazilo dvanaest oltara, među kojima je bilo devet cehovskih. Članovi kaptolskih cehova okupljali su se radi vjerskih obreda i pobožnosti u Župnoj crkvi Sv. Marije. Postolarski ceh brinuo se o oltaru Sv. Jakoba, kasnije

Sv. Josipa, a čizmarski ceh o oltaru Sv. Marije Magdalene. Ostalim kaptolskim cehovima služile su se mise na glavnom oltaru.

Djetići su poslije obavljenog »vandranja« mogli zatražiti da budu primljeni u ceh ali su morali izraditi majstorski rad. Godine 1772. donesena je Normativna odluka o naukovanju šegrta, o primanju među kalfe i o primanju kalfi među majstore. Majstorski rad nije smio biti skup, a njegove pogreške mogle su se otkupiti svotom od 1 do 4 rajnske fiorinte. Ako je majstorski rad bio prihvaćen uplaćivala se majstorska taksa. Sva su gošćenja (objedi), pijančevanja i bančenja kao i takozvani »plavi ponedjeljak« (Blaumontag) zabranjeni.

Godine 1813. ponovo je donešen novi zakon o cehovima pod nazivom Opći cehovski red. Međutim, cehovima nikakve reforme nisu mogle pomoći. Oni su propadali uslijed konkurencije jeftinije manufakturne i tvorničke robe. Opći cehovski red zabranjuje udruženja djetića, služenje zasebnim pečatom, zasebnu škrinju, sastanke, naredbe i pravila. Ta odredba nije u nas prihvaćena. Svi cehovi osnovani poslije 1818. godine i nadalje imaju svoje djetićke organizacije.

Ceh je djetiće često dodjeljivao udovicama majstora radi vođenja obrta (Werkführeri). Na taj su način udovici i njezinoj djeci bili olakšani uvjeti života i opstanka. Djetić se često iz računa ženio majstoricom, da bi ga lakše primili u ceh za majstora. Tada su obično izbijali sporovi, jer je udovica gubila svoje mjesto na sajmovima i morala je kao žena najmlađeg majstora zauzeti posljednje mjesto. Udovica koja bi se udala za majstora druge struke, koji nije pripadao cehu, gubila bi svoja prava kao što su, primjerice, pravo na vrtove, pozajmice i pravo na djetića voditelja radionice.

Majstorski sinovi kao i djetići koji su se oženili udovicama majstora, podliježu istim obvezama. Moraju izraditi majstorski rad i uplatiti propisanu taksu da bi ih primili u ceh za majstore. Majstorski sinovi su utoliko povlašteni što uplaćuju samo polovicu svote. Kandidat za majstora mora uplatiti za »hodanje tablice« tj. za saziv ceha. Ceh će odrediti »majsterštuk«, radionicu u kojoj će se raditi, rok izrade i majstore nadziratelje. Kada je majstorski rad gotov, ponovo se uplaćuje za tablicu za saziv ceha. Majstori ocjenjuju kvalitetu rada, da li je dobar ili je »za odhititi«, da li ima »falinge« i da li ih može otkupiti novcem. Ako je majstorski rad prihvaćen, uplaćuje se majstorska taksa, a novom majstoru izdaje se majstorski list.

Godine 1832. budući čizmarski majstor morao je izraditi: »... tri pari čizmih, jedne na štiklec, jedne na podkovu, jedne na obsec, kak tulikajše jedne papuče«, a godine 1841. propisan je slijedeći majstorski rad: »jedne čizme z ranci volkane (?) za Gospona i jedne Pantofelne.«

Godine 1848. ukinut je feudalni poredak. Cehovi su 1851. godine regulirani Privremenim naputkom o uređenju

ŠKRINJA DJETIĆA KAPTOLSKOG
ČIZMARSKOG CEHA

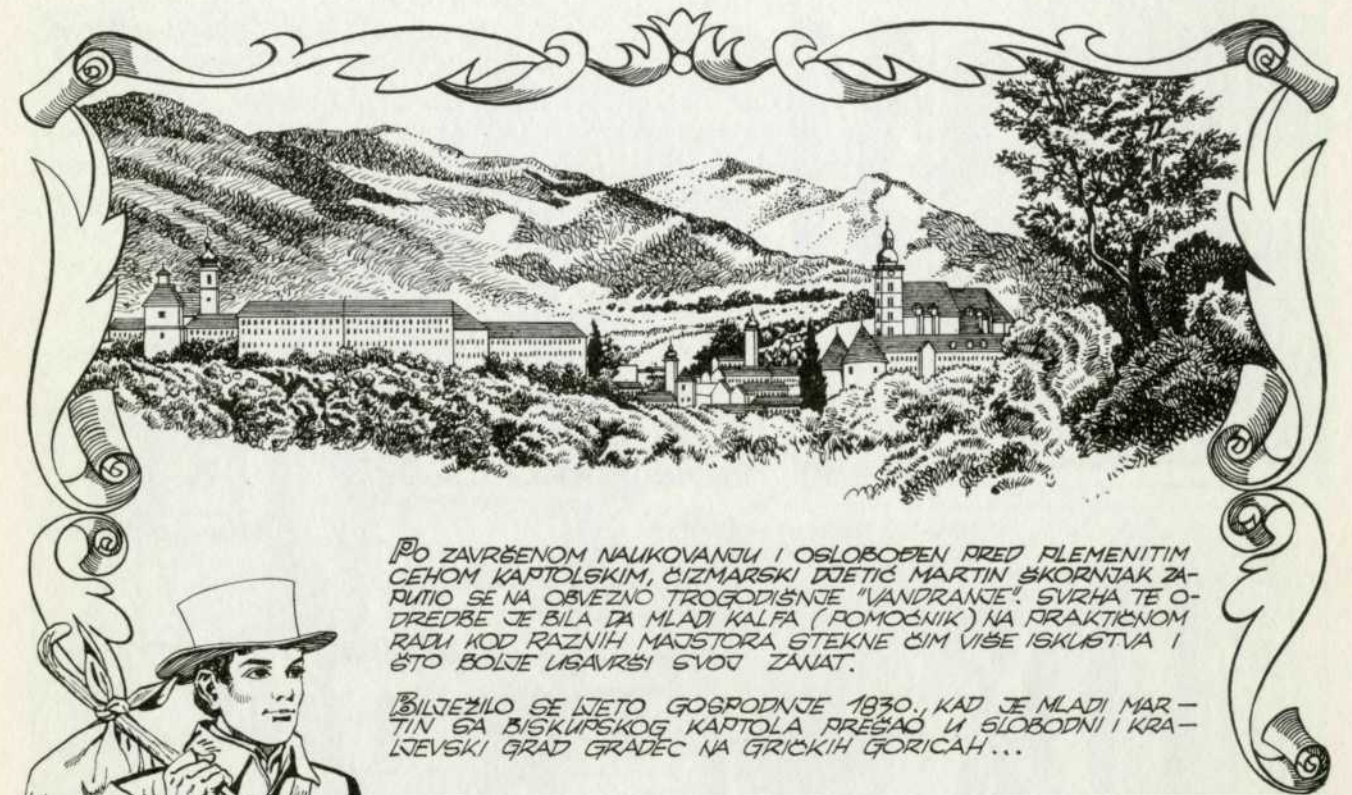

PEČATNIK KAPTOLSKOG
ČIZMARSKOG CEHA

trgovačkih i obrtničkih poslova u krunovini Hrvatskoj i Slavoniji. Krajem 1859, izdan je cehovski red, koji je stupio na snagu carskom odlukom (patentom) 1860. godine, a proklamirao je slobodu obrta i ukinuo cehovsku organizaciju. Ta odluka nije provedena u svim zemljama austrijskog carstva, pa ni u Hrvatskoj. Poslije hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. poslove obrta preuzelo je ugarsko ministarstvo za poljoprivredu, obrt i trgovinu. Ono je početkom 1872. godine podnijelo na odobrenje Franji Josipu I obrtni zakon koji je stupio na snagu 16. III. 1872. godine. Njime su ukinuti cehovi i osnovane obrtne zadruge, koje su još niz godina održavale tradiciju i običaje te obnavljale i čuvale cehovske predmete.

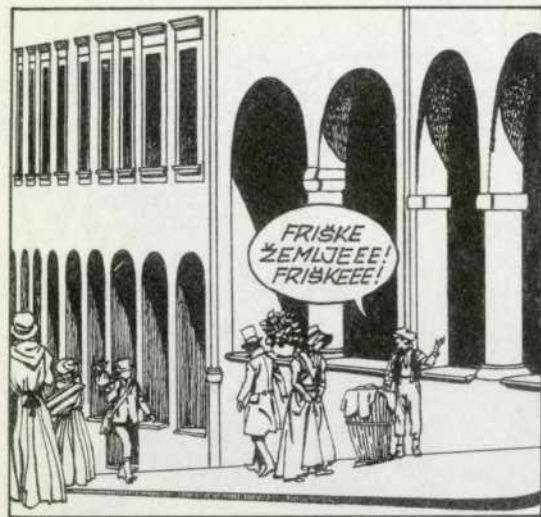
ŽENSKE CIPELE, KRAJ 18. ST.

PO ZAVRŠENOM NAUKOVANJU I OSLOBODEN PRED PLEMITIM CEHOM KAPTOLSKIM, ČIZMARSKI DIJETIĆ MARTIN ŠKORNJAK ZAPUTIO SE NA OBVEZNO TROGODIŠNJE "VANDRANJE". SVRHA TE ODREDBE JE BILA DA MLADI KALFA (POMOĆNIK) NA PRAKTIČNOM RADU KOD RAZNIH MAJSTORA STEKNE ŠIM VIŠE ISKUSTVA I ŠTO BOLJE USAVRŠI SVOJ ZANAT.

BILJEŽILO SE LIJETO GOSPODINJE 1830., KAD JE MLADI MARTIN SA BISKUPSKOG KAPTOLA PREŠAO U SLOBODNI I KRALJEVSKI GRAD GRADEC NA GRICKIH GORICAH...

GRB ZAGREBAČKOGA GRADECA IZ 1499.

NAUKOVNI LIST I PUTNA KNJIŠA DJETIĆA

BAS IMAŠ SREĆU!... DOBRO SI DOŠAO JER JE LIPIRAVO ČIZMARSKI MAJSTOR JURAJ ČALIĆ ZAMOLIO CEH DA MU DODIJELI DJETIĆA!

DEKAN I MARTIN POŠLI SU NIZ STRMU MESNIČKU ULICU...

...I POKUČALI NA VRATA MAJSTORA ČALIĆA.

UVAŽENI MAJSTORE, DOVEO SAM VAM DJETIĆA NA RAD, PA VAS MOLIM DA GA DOBRO ROGLEDATE! DAJTE MU POSTELJU NA KOTLOJ NEĆE UMRIJETI OD ZIME NITI OD VRUČINE, DAJTE MU PIAHTU KOJA NEĆE BITI PREDUGA NITI PIREKTRAKA DA MU NOGE NE OZEBU. ZA PETNAEST DANA DOĆI SU PO NJEGA DA BIH GA PREVIZEO ONAKVOG KAKVOG SAM VAM GA PREDAO!

S OBZIROM DA SI NA POKUSU, PLAĆA ZA PRVI TJEDAN BITI ĆE TI TRIDESET KRAJČARA, A SLIJEDEĆIH PETNAEST DANA DOBIVATI ĆEŠ JEDNU FORINTU NA TJEDAN.

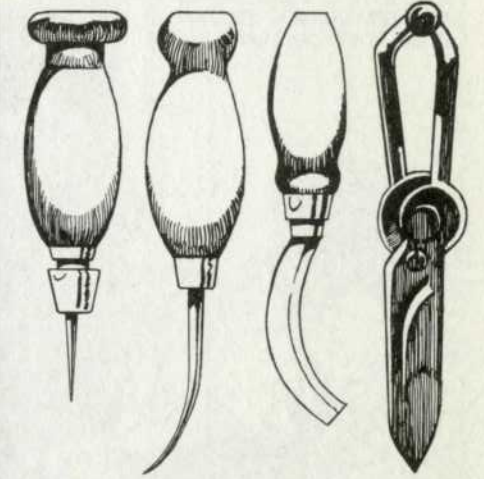
HAJ-DEMO SADA U RADIONICU. I MA PUNO POSLA... A NADAM SE DA ĆEŠ ZNATI ZARADITI SVOJU PLAĆU!

ROTRU-DITI ĆU SE ŠTO BOLJE BUDEM MOGAO, MAJSTORE!

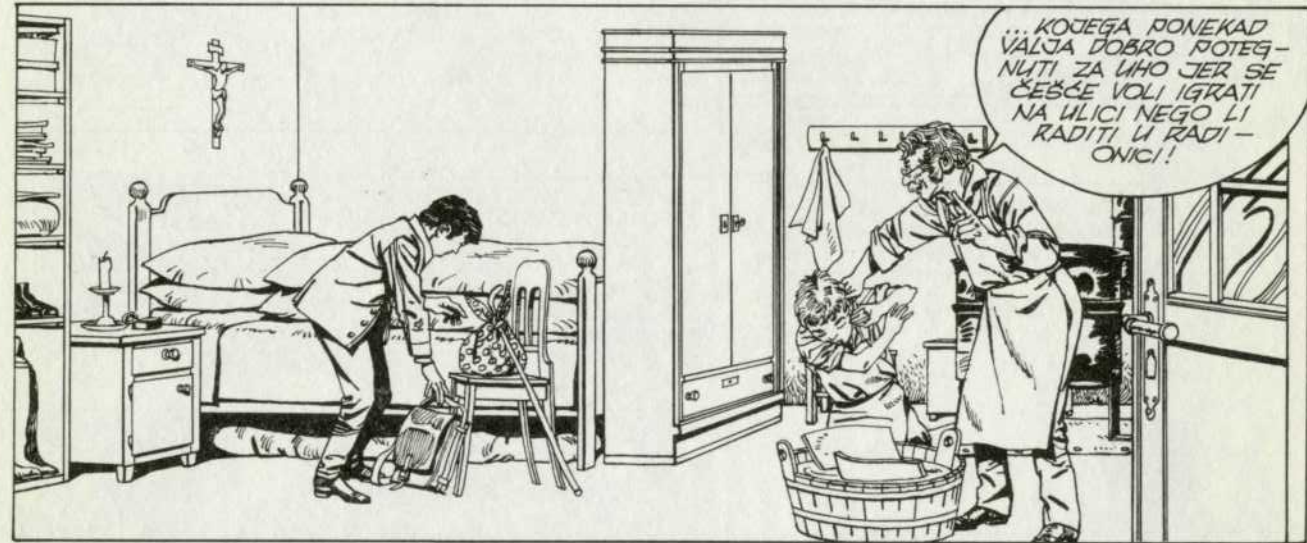
JULI 4

OVdje ĆEŠ RADITI I SPAVATI, A POMAĀATI ĆE TI ŠEĀRT JANKO...

POSTOLARSKI ALAT

KOJEĀA PONEKAD VALJA DOBRO POTEĀNUTI ZA UHO JER SE ĆEŠĆE VOLI IGRATI NA ULICI NEĀO LI RADITI U RADIONICI!

MARTINOV RADNI DAN ZAPOŠINJAO JE PRI SVIETLI SVIETLE, A ISTO TAKO JE I ZAVRŠAVAO.

JULI 5

UZ REDOVAN POSAO MARTIN JE PODUŠAVAO ŠEGRTA JANKA ZANATSKIM VJEŠTINAMA...

...ZAUZVAT ŠTO SE JANKO BRINIO O NJE-GOVOJ POSTELJI...

... A U SUBOTU MU JE, PREMA DJETIĆ-KIM "ARTIKULUSIMA" (PRAVILIMA) MORAO ŠAK I NOGE OPRATI.

JANKO, ODNESI OVE ČIZME GOSPODU NOTARU U PIVARSKU ULICU. I DA SI MI PRIJE NATRAG NEG' TAM!

DA, MAJSTORE!... ODMAH!

EVO, KUPI MI KOMAD KOŽE I DVJE SVIJEĆE. MAJSTOR MI JE DOPUSTIO DA U SLOBODNO VRIJEME RADIM ZA SEBE.

JUL 6

MEĐUTIM, U SRIJEDU...

EVO DORUČKA, MARTINE. DUGO SI NOČAS RADIO... A VEĆ SI OPET RANO NA POSLU!

MORAM ZARADITI NEŠTO POVRH PLACE... JER MORAM ROZASTITI DEKANA PINTOM VINA I REČENJEM ZA USLUŽU ŠTO ME JE DOVEO OVAMO!... GAZDA MI JE OBEĆAO DA ĆE U ČETVRTAK ODNIJETI NA SAJAM I NEŠTO OD MOJE ROBE.

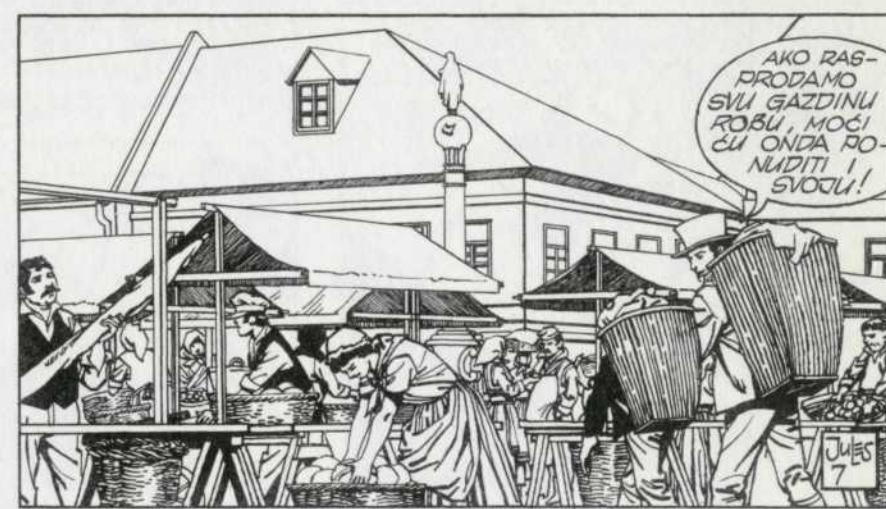

OH... OH... UHVATILA ME JE KOSTOBOLJA!... TI ĆEŠ LUMJESTO MENE OTIĆI SUTRA NA SAJAM. NEKA TI JANKO POMOGNE.

NIŠTA NE BRINITE, MAJSTORE, SVE ĆE BITI U NAJBOLJEM REDU!

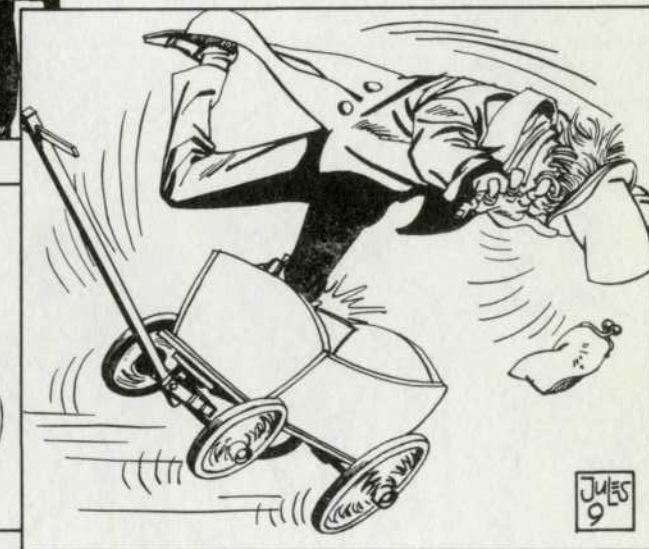
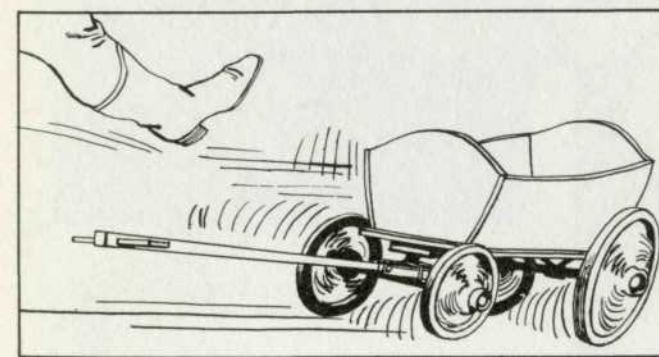
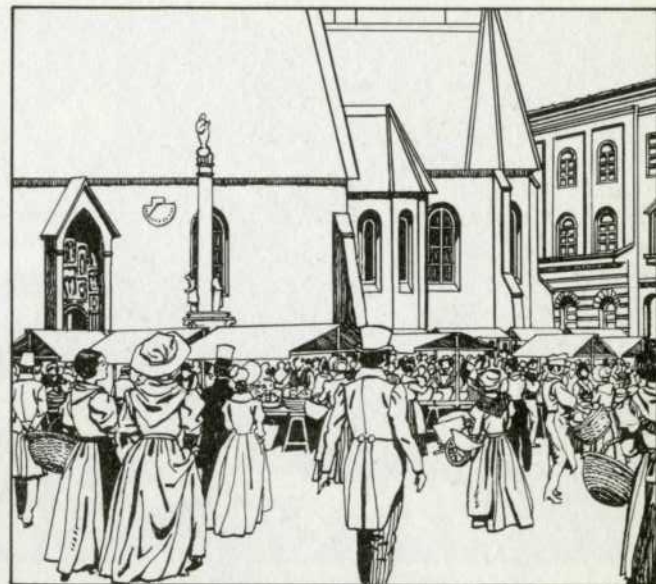

PEČATNJAK GRADEČKOGA POSTOLARSKOG CEHA.

AKO RAS-PRODAMO SVU GAZDINU ROBU, MOĆI ĆU ONDA PONUDITI I SVOJU!

JUL 7

MOJ NOVČANIK! VRA-TI MI MOJ NOVČANIK, LOPOVE!

MODA TRIDESETIH GODINA 19. ST.

JULES 10

ŠKRINJA GRADEČKOGA ČIZMARSKOG CEHA

JULES 11

SLJEDEĆEG DANA...

MENE TRAZIŠ? O ČEMU JE RIJEČ?

DEKAN SAZIVA SASTANAK BIZMARSKIH DJETIĆA U NEDJELJU POPODNE. OVAJ KLJUK DJETIĆKE CEHOVSKE ŠKRINJE JE ZNAK MOG ROSLANSTVA!

NEDJELJOM SU BEGRTI I DJETIĆI SA SVOJIM MAJSTORIMA I NJIHOVIM OBITELJIMA MORALI PRISUŠTVOVATI SLUŽBI BOŽJOJ, A TAKOĐER SU MORALI DO LAZITI I NA SVE CRKVENE SVEČANOSTI I PROCESIJE.

GLE!...ENO KLARE!...NE SMIJEM JE IZGUBITI IZ VIDA...ALI KAKO DA JOJ PRISTUPIM?...

TRENUTAK POSLIJE...

UH...IZGUBILE SU SE U OVOJ GUŽVI!...

TOG NEDJELJNOG JUTRA MARTIN BAŠ NIJE MNOGO NI BAO NITI ZAMPITIO OD CRKVENE PRODIKE...

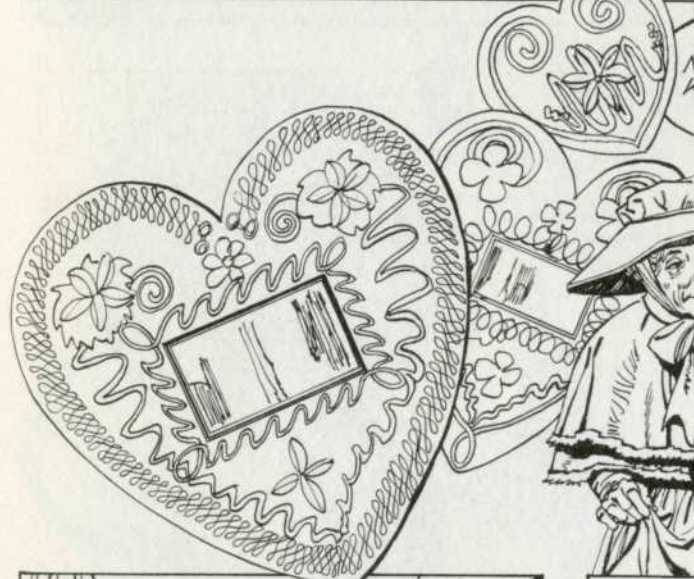
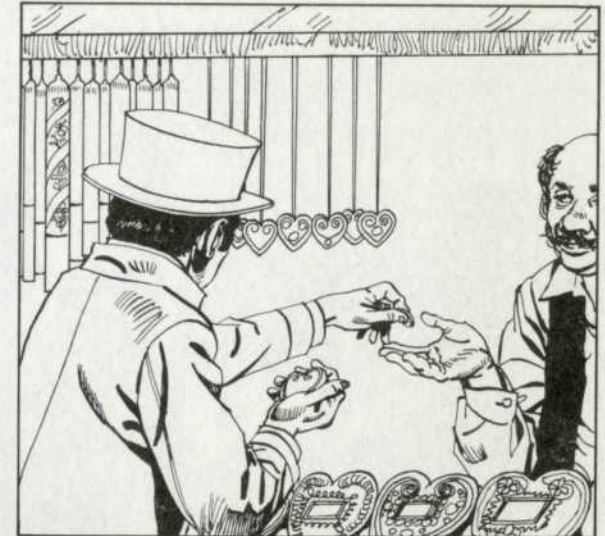

...JER JE BIO SINIŠE ZAOKUPEN SVOJIM BRIGAMA.

UHHH...NE MOGU IH ZAMIJETITI OVDJE U MNOŠTVU...MORAT SU IH PRIČEKATI NA IZLAZU IZ CRKVE...

PO ZAVRŠETKU MISE MARTIN JE POŽURIO DO ŠTACUNA LICITARA...

AAA...EVO I NAŠEG JUNAKA-KOJEMU NE ZNAMO ČAK NI IME!... JA...OVAJ...ZOVEM SE MARTIN ŠKORNJAK...POZDRAVLJAM VAS I ŽELIM VAM UGODNU NE-DJELJU.

EH, SLUŠAJ, SINEK MARTINEK...VIDIM DA SI KLARI DAO SRCE - I LICITAR - SE, MAJSTORE...SAMO SKO I SVOJE - ALI, NEMOJ BITI LAKOMISLEN I DAVATI OBEĆANJA KOJA NE ČEŠ MOĆI ODRŽATI!...JOŠ NISI SVOJ ČOUJEK! NE MISLIM NIŠTA LO - DA SI KLARI DAO SRCE - I LICITAR - SE, MAJSTORE...SAMO BIH VOLIO ZNATI MARI LI I KLARA ZA MENE?!...

TOŠ NEDJELJNOG POPODNEVA DJETIĆI SU SE OKUPILI U KUĆI NJIHOVOG OTACMEŠTRA...

EVO, MARTINE, UPLATITI ČEŠ TRIDESET KRAJCARA ZA UPIS U DJETIĆKU KNJIGU I JEDNU FORTINTU ZA VINO!

TAKO! A SADA ISPIJMO OVU BRATIMSKU ČAŠU U ČAST I ZDRAVLJE NOVOG ČLANA NAŠEGA CEHA ČIZMARSKOGA, DJETIĆA MARTINA ŠKORNJAKA, DA ČASNO I POŠTENO SVOJ ZANAT OBAVLJAL BUDE! ŽIVIO!

ŽIVIO!!!

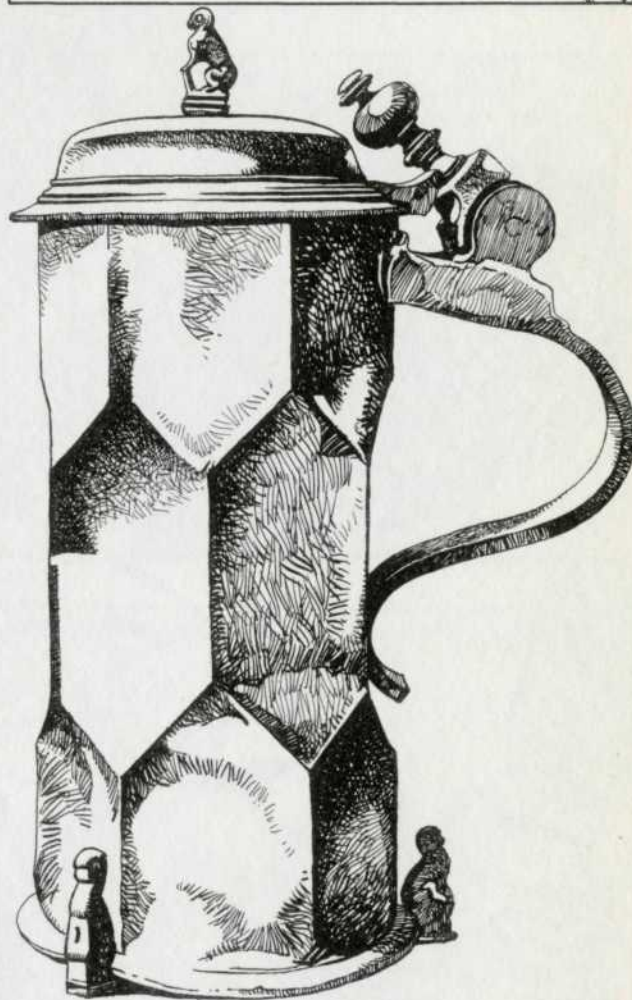
MAJSTORE, ZA TRI TJEDNA ODLAZIM NA VANDRANJE... ALI... OVAJ... NE ZNAM ŠTO... ...OVAJ... KAKO ĆU SA... ...OVAJ...

AHA! RIJEČ JE O KLARI, ŠTO NE?... DA, TREBALO BI NEŠTO PODUZETI...

...RAK S OBZIROM DA JE MARTIN DOBAR I VRIJEDAN - TE AKO CIJENJE NA GOSPODIČNA KLARA NIJE JOŠ NIKOME OBEĆANA - MOŽDA BISTE DOBROHOTNO DOPUSTILI DA SE MLADI VIDAJU I BOLJE UPOZNAJU...?!

VIDEĆI DA SE OZBILJNO ZAULIZIMATE ZA TU STVAR, NEMO GU A DA NE DAM SVOJ PRISTANAK! ALI, SVE MORA BITI PO PROPISU I POD NADZOROM... A POSLIJE ĆEMO VI-DJETI!...

VREĆ DJETIĆA GRADEČKOGA POSTOLARSKOG CEHA, IZ KOJEGA SE TOČILO VINO ZA ISPIJANJE BRATIMSKJE ČAŠE

JULES 14

POSTOVANI CEHMESTRE, DOŠAO SAM DA PLATIM "TABLICU" ZA SAZIV CEHA UOČI MOG ODLASKA NA VANDRANJE.

DOBRO, MARTINE, ODMAH ĆU POSLATI BIZJARMESTRA DA IZVIJESTI MAJSTORE!

PO NALOGU CEHMESTRA POZIVAM VAS, MAJSTORE, DA PRISUSTVUJETE CEHOVSKOJ SKUPŠTINI KOJA ĆE SE ODRŽATI U KUĆI STARJEŠINE ČIZMARSKOG CEHA!

PEČATNJAK KAPTOLSKOGA ČIZMARSKOG CEHA

EVO, GOSPODINE CEHOVSKI KOMESARU, IZVOLITE UPISATI DA JE MARTIN RADIO KOD MENE VRIJEDNO I POŠTENO MJESEC DANA.

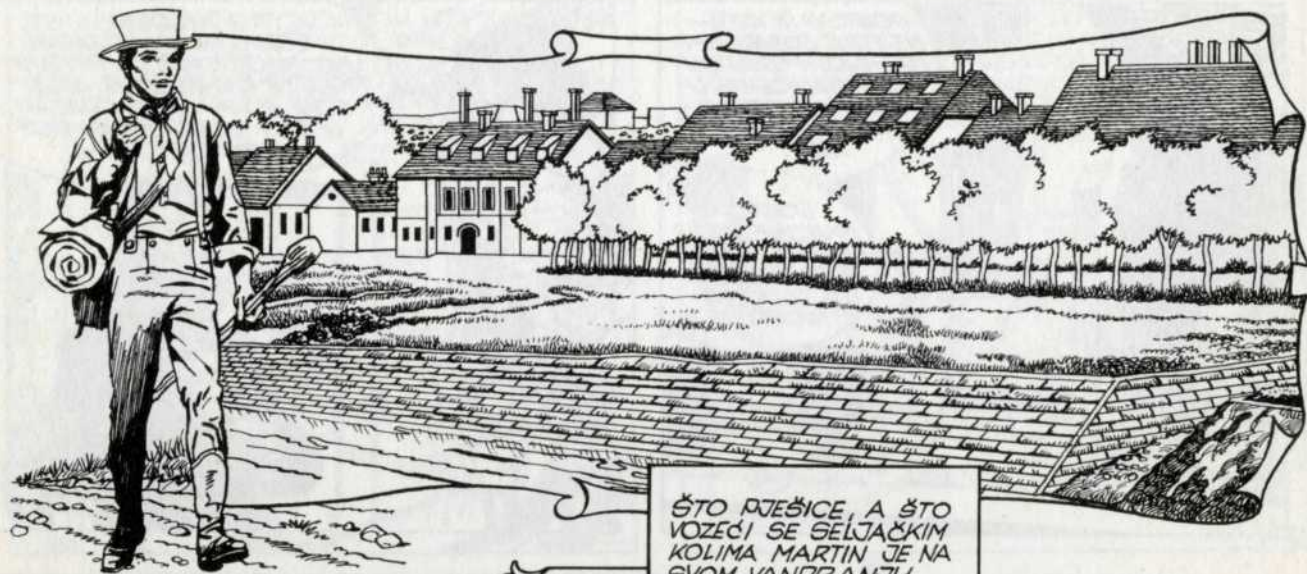
DOŠAO JE I DAN RASTANKA...

DO VIDENJA! TRI GODINE ĆE BRZO PROĆI!

TAKO!... SAD MOGU MIRNO OTIĆI... KLARA ĆE ME ČEKATI!

JULES 15

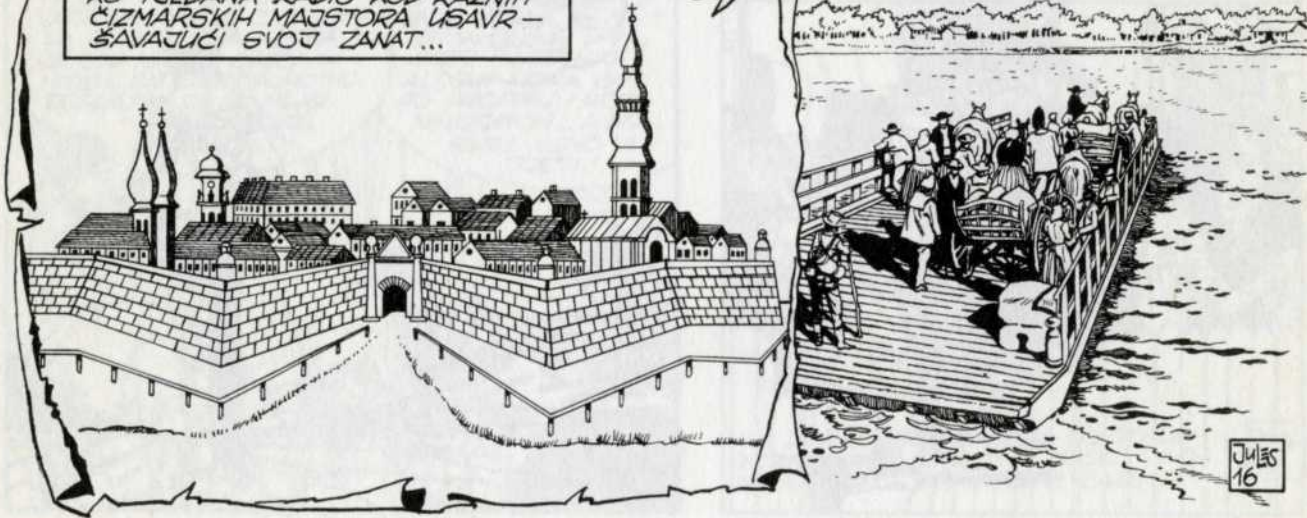

ŠTO PJEŠICE, A ŠTO VOZEĆI SE SELJAČKIM KOLIMA MARTIN JE NA SVOM VANDRANJU PROŠAO KROZ SISAK, POŽEGU...

... I OSIJEK, GDJE JE PO NEKOLIKO TJEDANA RADIO KOD RAZNIH ČIZMARSKIH MAJSTORA USAVRŠAVAJUĆI SVOJ ZANAT...

... A ONDA SE JEDNOG DANA OTISNUO PREKO DRAVE U MAĐARSKU.

JULIŠ 16

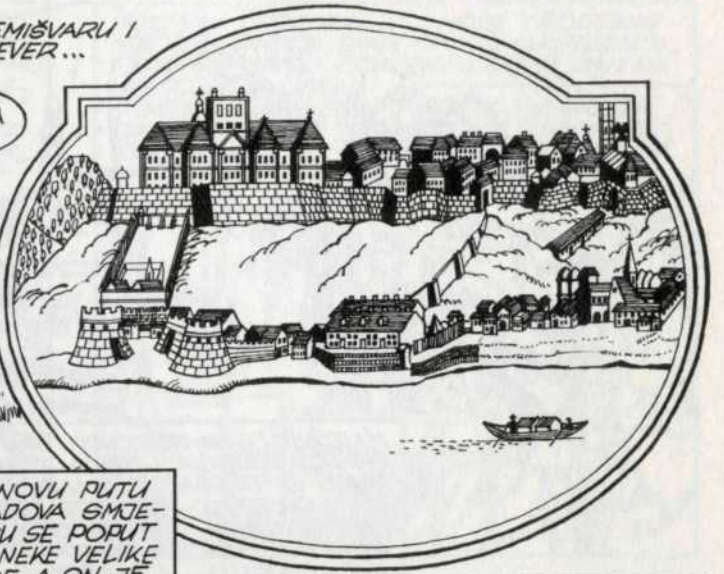
PROBORAVIVSI NEKO VRIJEME U PEČUHU, TEMIŠVARU I SEGEDINU MARTIN JE POŠAO DALJE NA SJEVER...

JE LI JOŠ DALEKO DO PEŠTE?!

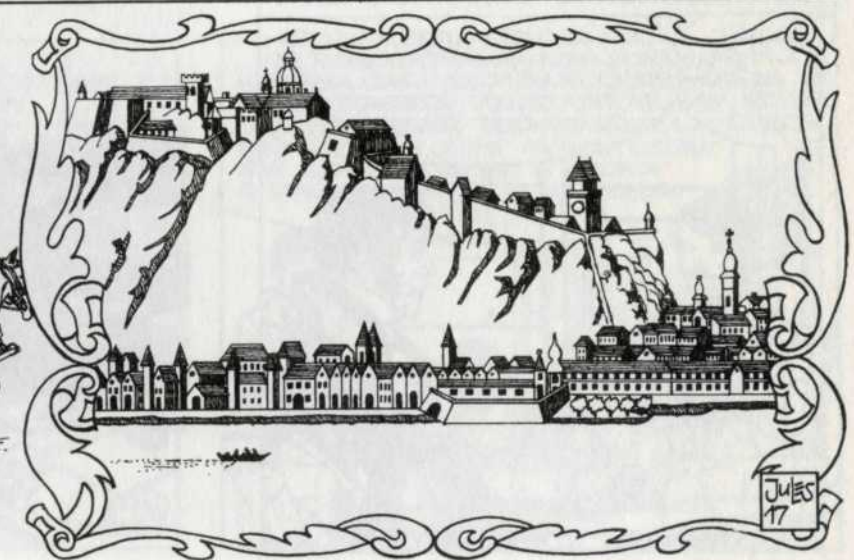
RAA... DVA-TRI DANA... AKO NAIDEŠ NA NEKA KOLA!...

NA MARTINOVU PUTU SLIKE GRADOVA SMJENJIVALE SU SE POPUT STRANICA NEKE VELIKE SLIKOVNICE, A ON JE NASTAVLJAO SVE DALJE I DALJE, BEZ OBZIRA NA GODIŠNJA DOBA...

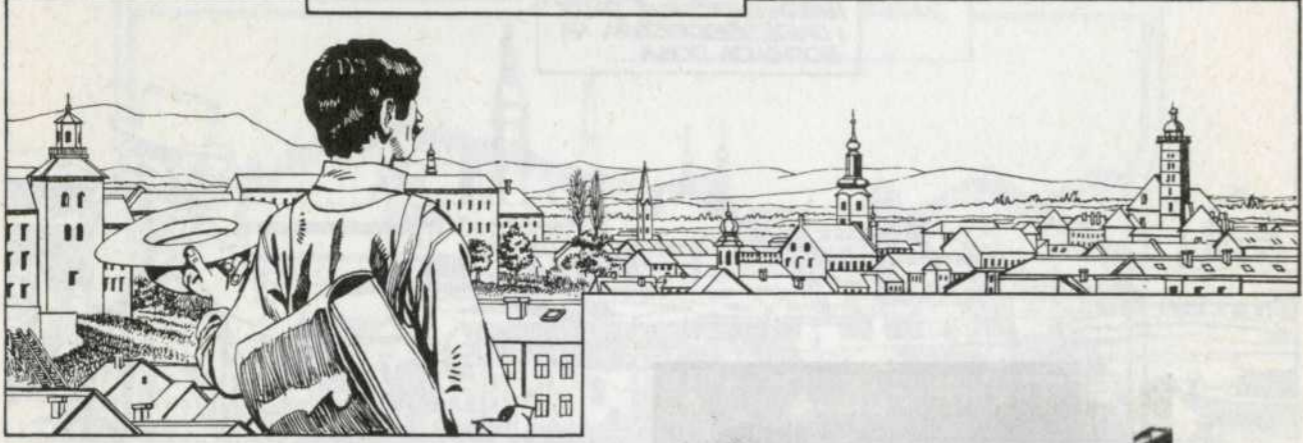
NAKON PEŠTANGKE KIŠNE JESENI PRIKOVALA GA JE U BEČU ZIMA - A ONDA PONOVO CESTA... I NOVI GRADOVI - GRAC, I DALJE NA JUG. BILO JE TO MU - KOTRANO, TEGOŠNO ALI I ZANIMLJIVO RAZDOBLJE MARTINOVA ŽIVOTA. NALIČIO JE POZNAVATI LJUDE GOVORITI MAĐARSKI I NJEMAČKI, A SVOJ OBRT JE POTPUNO USAVRŠIO.

JULIŠ 17

MARTINA JE NA NJEGOVOM VANDRANJU ZATEKLA I TREĆA ZIMA KOJU JE PREŽIVIO U MARIBORU... DA BI SE — POSLIJE TRI GODINE IZBIVANJA — NAPOKON PONOVO NAŠAO TAMO Gdje JE SVE ZAPOČELO... U ZAGREBU!

MARTIN SE ODMAH PRIJAVIO KOD CEH — MEŠTRA KAPTOLSKOG ČIZMARSKOG CEHA.

...PA VAS MOLIM DA ME RASPOREDITE NA POSAO. JAVI SE SUTRA LUDOVICI MAJSTORA PLAVICA NA POTOKU GDJE SI IZUČIO ZANAT. ONA TRAŽI NEKOGA TKO ĆE JOJ RO SMRTI MUŽA DALJE VODITI RADIONICU!

JUŽNA KAPTOLSKA VRATA

JULES 18

DOBRO, MARTINE... OVE PREPORUKE POKAZUJU DA SI OSTAO POŠTEN I VRIJEDAN RADNIK KAO ŠTO SI BIO I KAD SI UŠIO KOD MOG POKOJNOG MUŽA. VESELI ME DA ĆEŠ TI VODITI NJEGOVU RADIONICU!

HVALA VAM, MAJSTORICE!... AKO DOPUSTITE, NASTUPIO BIH SLUŽBU SUTRA... DANAS MORAM JOŠ NEŠTO VAŽNO OBAVITI!

POZDRAV I POŠTANJE!... MOJE TROGODIŠNJE TUMARANJE SVIJETOM JE ZAVRŠENO, I SAD SAM SVOJ ČOVJEK!... JUČER SAM SE VRATIO I, ETO, ODMAH POHITAO DA VAM SE JAVIM... HTIO BIH RAZGOVARATI S VAMA O VAŽNOJ STVARI!

LIJERO OD VAS DA NAS NISTE ZABORAVILI, MLADI PRIJATELJU!... DA BUJEMO, O ĆEMU JE RIJEČ?!

PA, S OBLIROM DA SAM PRELIZEO RADIONICU POKOJNOG MAJSTORA PLAVICA TE DA ĆU I SAM USKORO POSTATI MAJSTOR, ŽELIM S VAŠIM DOPUŠTENJEM UZETI KLARU ZA ŽENU!

AHA... VIDIM DA KLARA NEMA NIŠTA PROTIV, PA ĆEMO SE DOGOVORITI O ZARUKAMA I VJENČANJU!

POTOK MEDVEŠČAK TEČE ULICOM POTOK, DANASNJOM TKALČICEVOM

POŠTOVANI CEHMEŠTRE, DOŠAO SAM PLATITI "TABLICU" ZA GAZIV CEHA, S MOLBOM DA MI SE DODIJELE MAJSTORSKI RAD!... EVO PET FORINTI!

U REDU, MARTINE. OBAVJESTITI ĆU MAJSTORE!

...PA, PREMA TOME, NA OVOJ CEHOVSKOJ SKUPŠTINI MI MAJSTORI ODREĐUJEMO DA ČIZMARSKI DJETIĆ MARTIN ŠKORNJAK ZA SVOJ MAJSTORSKI RAD MORA IZRADITI TRI PARA ČIZAMA I JEDNE PAPIČE. JEDAN PAR ČIZAMA MORA BITI S VISOKIM PETAMA, JEDAN NA POTKOVU, A JEDAN S OBIČNIM PETAMA.

JULES 19

NADALJE, ODREĐU-
JEMO DVA MAJSTORA
ZA NADZORNIKE, A ROK
ZA IZRADU MAJSTOR-
SKOG RADA ODREĐUJE
SE NA MJESEC
DANA!

VRIJEME JE BRZO PROLAZILO...

... I PO ISTEKU MJESECA PONOVNO JE SAZVANA
CEHOVSKA SKUPŠTINA DA OCIJENI MARTINOV
MAJSTORSKI RAD.

NA OSNOVI VIĐENOGA OVA KOMISIJA
UTVRĐUJE DA JE MAJSTORSKI RAD
ČIZMARSKOG DJETICA MARTINA
ŠKORNJAKA IZRADEN BEZ GREŠKE!
ČESTITAMO I PREPORUČAMO CEHU
DA PRIMI MARTINA KAO MAJSTORA
U ČLANSTVO!

KAO MLADOM MAJSTORU MARTINU
JE PRISTUPNA TAKVA SMANJENA
NA POLOVICU IZNOSA, A CEHOVSKE
MAJSTORE MORAO JE UGOSTITI
DOBRIH OBJEDOM.

ZA USPOMENU NA TAJ DO-
GAĐAJ U RADIONICI NA
ZIDU VISI "MAJSTORSKI
LIST" NA KOJEM PIŠE DA
JE MAJSTOR MARTIN ŠKOR-
NJAK ČLAN PLEMENITOGA
CEHA ČIZMARSKOGA NA
KAPTOLU ZAGREBAČKOM!

MEISTER-BRIEF.

WIR UNTERZEICHNETE OBER-VORSTEHEN
der ehrbaren Innung der priv. ZIMT DER AGRARER BAUSTEIN, UND KAPITEL-STADT im Königreiche Kroatien.

beurkunden kraft des gegenwärtigen
MEISTER-BRIEFES.

das über vorausgegangene oberrichtliche Bewilligung ddo. *Land. S. 24.* und gemachten Meisterstück der Herr *Martin Schönjak* im Lande *Ungarn* im Orte *Agram* Pfarr *St. Pelagi* gebürtig, auf die ihm eigentümliche (rechtl.) (personell) Berechtigung im Orte **AGRAM**, Agrarier Komitats am *1. Jänner* des Jahres 1833 als Meister, mit approbirtem Meisterstück, bei unserer Innung aufgenommen und in das Meisterbuch gegen die Bedingung eingetragen wurde, daß er das Publikum mit guter Arbeit, und gegen billige Preise bediene, sich genau nach den für diese Innung bestehenden höchsten Gelezen, Polizei-Beschristen und bestätigten Innungs-Statuten halte, und die jährlichen auf dieses Gewerbe fallenden Steuern und Lade-Beiträge zur rechten Zeit, und genau entrichte. Zur Urfund dessen ist dieser Meisterbrief von dem Herrn Innungs-Commissar und den beiden Zunft-Vorstehern eingehändig unterschrieben, und mit dem gewöhnlichen Siegel ausgefertigt worden.

So geschehen zu **AGRAM** im Königreiche Kroatien den *7. Julij* des Jahres 1833.

Oberversteher
Rosa Hofmeister

Unterversteher
Joseph Suranich

•KRAJ.

JUL 20

SPONZORI

Karbon
ZAGREB

---

 zagreb fair
zagrebački velesajam

 P O D R A V K A

TISKARA "ZAGREB" - SAMOBOR

HRVATSKI POVIJESNI MUZEJ